

**Соціально-психологічні впливи, процеси глобалізації та
розвиток особистості професіонала**

Гарькавець Сергій Олексійович
доктор психологічних наук, професор,
професор кафедри психології та соціології
Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля (м. Сєвєродонецьк)

За умов існування в інформаційному, глобалізованому світі люди суттєво відчують на собі тиск різноманітних впливів, під які вони потрапляють та, тиску яких не можуть уникнути. Особливо артикульованими такі впливи виявляються у професійних сферах соціономічного профілю.

Разом із цим, слід зазначити, що вплив виявляється складним соціально-психологічним утворенням, яке у феноменологічному плані виступає полімодальним явищем. Впливи можуть бути безпосередніми та опосередкованими, вмотивованими та невмотивованими, глибокими та поверховими, ефектними та невиразними, імпліцитними та експліцитними, індивідуальними та груповими, конструктивними та деструктивними, життєдайними та згубними, навмисними та ненавмисними, очікуваними та неочікуваними, постійними та змінними, прямими та непрямыми, сильними та слабкими, спорадичними та систематичними, усвідомлюваними та неусвідомлюваними. Також впливи диференціюють за авторством (мої, твої, наші, ваші), за сферою

(внутрішні, зовнішні), за вектором дії (відцентрові, доцентрові), за критерієм свободи (вивільнюючі, обмежуючі), за змістом (природні, соціальні), за характером (оригінальні, традиційні), за значущістю (суттєві, несуттєві), за часом (своєчасні, несвоєчасні), за рівнем (високого або низького) тощо [2].

Враховуючи те, що людська цивілізація знаходиться у владі інформаційних технологій, за яку відбувся перехід від сировини та енергії як основного виробничого ресурсу до інформації (Д. Белл [4]), ми є безпосередніми спостерігачами прискорення всіх процесів суспільної самоорганізації. Наявність потужних інформаційних комунікацій, що виникли наприкінці ХХ початку ХХІ ст., згенерували наступ нової інформаційної ери або мережевої епохи, яка змістовно наповнена системою потужних соціально-психологічних впливів, що зумовлюють зростаючу уразливість багатьох елементів соціальної структури, у тому числі й процесів, пов'язаних з формуванням і розвитком особистості, набуттям нею професійної визначеності.

Зазначимо, що професіональна спрямованість особистості, перш за все, передбачає наявність певної сфери діяльності, у якій вона з найбільшої ефективністю спроможна розкрити власні якості та властивості. Відносно особистості професіонала правоохоронної діяльності мова повинна йти про систему її мотиваційних проявів, до яких фахівці відносять спрямованість на професію, спрямованість на конкретну спеціальність, спрямованість на вибір засобів і методів діяльності та спрямованість на безперервне професійне самовдосконалення [3].

Проблема, як ми вважаємо, полягає у тому, що поряд із позитивним збагаченням професійних знань, вмінь та навичок або набуття компетентності у тій або іншій професійній сфері, що забезпечує сучасна інформаційна комунікація, можливі значні редукції особистісного характеру. Мова йде про те, що підпадаючи під соціально-психологічні впливи індивід дуже часто виявляється не спроможним їх диференціювати, а тим паче їм протистояти. Як справедливо зазначає С. І. Яковенко [5], пошук істини – складна діяльність навіть для професіоналів, а в умовах поширення неправдивості в суспільному житті, важливими якостями особистості виявляються її рівень критичного мислення, життєвий досвід і воля.

Отже, глобалізація соціальної комунікації може призвести до того, що разом із наявною індивідуалізацією свідомості особистості та її професійним зростанням, виникне масовизація її реальної соціальної активності. А, оскільки сучасні засоби комунікації, здебільшого, контролюються різними соціальними об'єднаннями (політичними, релігійними, фінансовими тощо), які мають певні інтереси, є ризик отримати індивіда, який буде у реальному житті керуватися виключно емоційними, фоновими аспектами реальних подій, а не критично осмислювати те, що насправді відбувається [1]. Взагалі це негативно позначиться на особистісному та професійному розвитку індивіда, а також його взаємодії з іншими. Тому, в умовах розвитку потужних інформаційних мереж, при підготовці фахівців, необхідно враховувати такі особливості сприйняття та перероблення інформації на індивідуальному рівні, як:

- особиста позиція індивіда та його ставлення до тих або інших соціальних об'єктів знаходяться під сильним впливом групи, до якої він належить або прагне належати;
- індивід нагороджується за прихильність груповій думці та карається за відхилення від неї;
- людині важче змінити свою позицію, яка відома оточуючим, ніж ту, яка залишається її приватною думкою;
- групові дискусії або спільно ухвалені рішення сприяють швидкому подоланню внутрішнього опору контрдумці або рішенню;
- підтримка індивіда з боку хоча б однієї людини, ослабляє силу тиску думки групи, до якої він належить;
- найбільш прихильні груповим нормам індивіди, виявляються найменше схильними до дії комунікації, яка цим нормам суперечить;
- форма подачі інформації та її змістовні особливості значущо позначаються на її успішному засвоєнні особистістю.

Таким чином соціально-психологічні впливи, які продукуються в умовах глобалізаційних процесів і за умов існування інформаційного суспільства, на теперішній час, значно визначають особливості розвитку особистості професіонала. А, отже від того, наскільки індивід виявляється спроможний протистояти зовнішнім впливам, використовувати власний досвід і досвід інших, спираючись на волю та критичне мислення залежить його можливість здійснювати якісне особистісне та професійне зростання.

Література:

1. Гарькавець С. О. Психологія політичного вибору: [навчальний посібник] / С. О. Гарькавець. – Луганськ : Вид-во СЛУ ім. В. Даля, 2006. – 116 с.
2. Гарькавець С. О. Соціально-нормативний конформізм особистості у психологічному вимірі: [монографія] / С. О. Гарькавець. – Луганськ : вид-во «Ноулідж», 2010. – 343 с.
3. Прикладная юридическая психология: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. А. М. Столяренко. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 639 с.
4. Психология массовой коммуникации: [учебник для вузов / под ред. А. А. Бодалева, А. А. Деркача, Л. Г. Лаптева]. – М. : Гардарики, 2008. – 254 с.
5. Яковенко С. І. Неправдивість як риса особистості, сформована в результаті несприятливих умов соціалізації / С. І. Яковенко // Матеріали V міжнар. наук.-практ. конф. «Соціалізація і ресоціалізація особистості в умовах сучасного суспільства» (11-12 лист. 2016 р.) / за заг. ред. О. І. Власової, Я. Г. Невідомої, Н. М. Дембицької. – К. : вид-во «Віваріо», 2016. – С. 170-172.